

## **4.tematický celek: Vznik a rané období evropského umělého vícehlasu**

- 4.1 Vícehlas jako produkt improvizčního a regulačního principu  
(*dvě vlny přílivu vícehlasu do evropského prostoru: kavkavská a indicko-perská, vícehlasé podoby evropské liturgické praxe a charakter teoretického písemnictví v závěru 1.tisíciletí*)
- 4.2 Tropace jako praktický a teoretický základ formování evropského umělého vícehlasu a jeho základní podoby  
(*tropace melizmatická, textová a melodicko-textová, organální a diskantová technika-charakteristika rozdílů*)
- 4.2 Raná fáze vícehlasu  
(*organum hucbaldovské, organum nové, St.Martian de Limoges, Santiago de Compostela, teoretické reflexe*)
- 4.3 Notredamská epocha  
(*základní charakteristika a její přínos, organum duplum, triplum, quadruplum, conductus, notredamské moteto, diskantové partie, clausulae – vymezení rozdílu, Leoninus, Perotinus, hlavní prameny notredamského vícehlasu, teoretické reflexe*)
- 4.4 Ars antiqua  
(*vymezení pojmu a základní charakteristika, Jan XXII: Constitutio Docta sanctorum patrum (1322), hudební přínos epochy, prameny hudební, teoretické reflexe, Franco Kolínský, Petrus de Cruce, hoquetus, inovace moteta*)

### **Literatura:**

- Aubry, Paul: Cent motets du XIII<sup>me</sup> siecle, Paris 1908
- Černý, Jaromír: Středověký vícehlas v českých zemích, in: Miscellanea musicologica 27-28, UK, Praha 1975, s. 9-116
- Coussemaeker, Edmond de: L'art harmonique aux XII<sup>me</sup> et XIII<sup>me</sup> siecles, Paris 1865
- Eggebrecht, Hans Heinrich: Musik im Abendland, Piper Verlag, München 1991
- Gülke, Peter: Mönche, Bürger, Minnesänger, Leipzig 1975
- Hudba v českých dějinách (ed. Vladimír Léb), Praha 1983
- Kouba, Jan: ABC hudebních slohů, Praha 1988
- Michels, Ulrich: Encyklopedický atlas hudby, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2000
- Neues Handbuch der Musikwissenschaft ( ed. Carl Dahlhaus), Band 2: Die Musik des Mittelalters, Wissenschaftliche Buchgesellschaft Darmstadt, Laebeer-Verlag, Laaber, 1991
- Schneider, Marius: Geschichte der Mehrstimmigkeit, Berlin 1935
- Příslušná hesla v hlavních muzikologických encyklopediích.

### **Prameny (hudební i teoretické):**

- Ad organum faciendum ( tzv. milánský traktát)
- Codex Bamberg
- Codex Calixtinus
- Codex Montpellier (H 196) – 8 sv.
- Codex Las Huelgas
- Codices ze Saint Martial
- Colonia, Franco de (Franko Kolínský): Ars cantus mensurabilis (Couss I, s.117n)

Cruce, Petrus de: Tractatus de tonis (Couss I, s.282n)  
Garlandia, Johannes de (1190-1272): De musica mensurabili ( ca 1240, Couss I, s.175n)  
Hucbald: De harmonica institutione (GS I, 104n)  
Leodiensis, Jacobus: Speculum musicae (ca 1330, Couss II)  
Magister Lambertus: Tractatulus de musica ( tzv. Pseudoaristoteles; Couss I, s.251n)  
Magnus liber organi de graduali et antiphonario  
( opisy: *Codex Helmstedt 628, knihovna vévody Augusta ve Wolfenbüttelu (ca 1250)*  
*Pluteus. Rukopis Medicejské knihovny ve Florencii ( po 1240)*  
*Rukopis madridské Biblioteca nacional (okolo 1250)*  
*Codex Helmsted 1099, knihovna vévody Augusta ve Wolfenbüttelu)*  
Odington, Walter: De speculatione musicae (ca 1280; Couss I, s. 182n)  
Organální traktát Montpellier  
Pařížský organový traktát (Couss II, 74)  
Pseudohucbald: Musica enchiriadis (GS I, 152)  
Roman de Fauvel  
Quido z Arezza: De diaphonia id es organi praecepto (1025/26; Micrologus, GS II, 2 )  
Vatikánský organový traktát s podtitulem „De regulis organi“ (ca 1225-1250)  
Winchesterské tropáře (CC 473, Bo 775)